

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลรำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*
PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL ADMINISTRATION: CASE STUDY OF
TAMBOL RUMPAN ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
TAMAI DISTRICT, CHANTHABURI PROVINCE

อรรณท์ กลันทपुरะ, ปริญญา ชัยเสนา
Oranan Kalantapura, Phatipan Chaisena
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Kasetsart University
Corresponding Author E-mail: phatipan.ch@ku.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลรำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยโปรแกรมสุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า (1) การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีส่วนร่วมสูงที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน (2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ศาสนา และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ประชาชน; การปกครองส่วนท้องถิ่น

*Received July 5, 2022; Revised September 12, 2022; Accepted September 30, 2022

Abstract

Objectives of this study were to study the level of participation and comparison in Local Administrative Organization: Case Study of Rumpun Sub-District, Tamai District, Chanthaburi Province classified by personal factors and conducted by the quantitative research method, collected data from 348 samples using questionnaire. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation. Hypothesis test with t-test, analysis of variance (ANOVA).

The results showed that 1. The level of people's participation in Local Administration, were at medium level in all aspects. The highest level of participation was practical operation. The lowest level of participation was follow up and examining. 2. The research also indicated that peoples with different sex, religions and level of education did not have different level participation in Local Administration at Rumpun Sub-District, Tamai District, Chanthaburi Province. While the people with different age, status, career and average monthly income participated in Local Administration at different level.

Keyword: Participation; Population; Local Administration

บทนำ

กระแสของการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันเน้นหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยตั้งแต่ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา เป็นผลให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดหน่วยปกครองในระดับพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ต่อมาภายหลังยังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เพิ่มอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้นเป็นลำดับ (อภิชาติ สถิตนิรามัย, 2555) โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

การปกครองท้องถิ่นถือว่าเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยระดับชาติ เพราะการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้ประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้อง

อาศัยพัฒนาการของการปกครองตนเอง ในระดับท้องถิ่นก่อน การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วม ตัดสินใจ รวมทั้งเป็นการ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และ เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี (พงศ์กวี คนไว, 2556) แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและความสำคัญของการมีส่วนร่วม โครงสร้างกฎหมายและ กระบวนการนโยบายยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ปัญหา เรื่องวัฒนธรรมการเมืองและความพร้อมของประชาชน ปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ และไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำงานให้ดีขึ้นได้ เพราะไม่มี มาตรฐานในการทำงานที่ชัดเจน (ถวิล บุรีกุล, 2552)

การมีส่วนร่วมคือการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร การ ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) เป็นกระบวนการที่บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคิด ตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วย ตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่าง แข็งขันของบุคคล การลงมือปฏิบัติ การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (มินตรา ศาลางาม และคณะ, 2561; Cohen & Uphof, 1980) ในการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี มุ่งเน้นการให้ประชาชนใน พื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและแก้ปัญหาท้องถิ่นได้ อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น รวมทั้งยังช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิด ประชาชน (สัมพันธ์ ใจกว้าง, 2554)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อนำ ผลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของ ประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างแท้จริง ทำให้การบริหารงานองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดประชาชน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติ การกิจตามอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น อันเป็นหลักการสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลลำพัน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 2,667 คน (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลลำพัน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำนวนทั้งหมด 348 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) คือ การเลือกสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านแยกตามสถานะของหมู่บ้าน จากนั้นเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โปรแกรมการคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์สุ่มจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน จนครบตามจำนวนที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเภทให้กลุ่มตัวอย่างกรอกคำตอบเอง ประกอบด้วย แบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา สร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องทุกรายข้อ เท่ากับ 1.0 จากนั้นนำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีการของ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่า

สัมประสิทธิ์อัลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.923 เมื่อได้แบบสอบถามที่เหมาะสมและมีคุณภาพแล้ว จึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระดับรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ภูมิศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ด้านการเมือง ด้านการเสนอปัญหา ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale) จำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended questions) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเสรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากประชาชนในพื้นที่ตำบลลำพัน โดยแจกแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 360 ชุด ได้รับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 348 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ จำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ภูมิศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การทดสอบสมมติฐานการศึกษาเพื่อสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรของศึกษา ได้แก่ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้สถิติ ดังนี้

1. กรณีเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และศาสนา ใช้ สถิติ การทดสอบค่าที (t – test)

2. กรณีเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม ขึ้นไป ได้แก่ ระดับ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis Of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจะ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

ส่วนการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีการกำหนดเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น จากค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม โดยใช้ เกณฑ์เฉลี่ยตามชั้นของค่าเฉลี่ยที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งคะแนนเฉลี่ย (กัลยา วาณิชย บัญชา, 2550) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ระยะของช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการแปลความหมาย มีดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมสูงที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมสูง

2.61 – 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมค่อนข้างต่ำ

1.00 – 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมต่ำ

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อ เดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล รำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลรำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพและรายได้ต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลรำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ด้าน

การเมือง ด้านการเสนอปัญหา ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-30 ปี และ 60 ปีขึ้นไป นับถือศาสนาพุทธ จบชั้นประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้ 8,000-12,000 บาทต่อเดือน

2. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน และน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ศาสนาระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ สถานภาพอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ปรากฏว่า ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ การปฏิบัติงาน การเมือง ด้านการเสนอปัญหา และการติดตามและตรวจสอบการทำงาน ทั้งนี้เพราะการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต้องอาศัยความร่วมมือของคนในพื้นที่ เนื่องจากเป็นการให้บริการสาธารณะหรือการแก้ปัญหาให้กับชุมชน เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน หากคนในชุมชนไม่ความร่วมมือแล้วย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก อาจทำให้เกิดความขัดแย้งและต่อต้าน หรืออาจไม่ใช่สิ่งที่คนในชุมชนต้องการ หรืออาจเป็นการแก้ไขปัญหามากเกินไป เพราะโครงการหรือกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำพันดำเนินการลงไปในั้น เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่ในบริเวณนั้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา จึงมักไม่กล้าแสดงออก เนื่องจากคิดว่าตนเองไม่มีความรู้ ทำให้ขาดการเสนอแนะปัญหา หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการพัฒนาหรือวางแผนการทำงาน ส่วนใหญ่มักจะเข้าร่วมด้วยการลงมือปฏิบัติ เช่น การทำความสะอาดชุมชน การตัดหญ้าข้างถนน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของวารุต มาลาแฉะจันทร์ และวรารภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร (2559) ที่ว่า ในภาพรวม ในการพัฒนาท้องถิ่น

ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และผลการศึกษาของกุสุมา เขียวเพกา (2560) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และบัณฑิต ปิ่นสุวรรณ (2557) และบัณฑิต เดเบาะ จาโก และอหวัง ลำนัย (2565) ที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ผลปรากฏว่า

2.1 เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะปัจจุบันสังคมให้การยอมรับผู้หญิงการเข้ามามีบทบาทในการทำงานเช่นเดียวกับผู้ชาย และเนื่องจากผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้ผู้หญิงกล้าแสดงออกมากขึ้น ทำให้มีโอกาสแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ดังเช่นผลการศึกษาของกุสุมา เขียวเพกา (2560) ประเดิม แพทย์รังสี (2556) และพระจรัสชัย สุนติธมโม (วรรณนาวัน) (2561) ที่พบว่า ประชาชนที่มีเพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะคนส่วนใหญ่มีอายุน้อย อยู่ในวัยกำลังศึกษาและกำลังทำงาน ทำให้ขาดประสบการณ์ไม่เข้าใจว่าสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเพียงใด ซึ่งต่างจากคนที่มีอายุมากกว่า มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลาย ๆ เรื่อง จึงเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของประเดิม แพทย์รังสี (2556) และปณณทัต บณขุนทด และคณะ (2562) ที่พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน รวมทั้งพระมหาทศพงษ์ ชยเมธี (กลืนศรีสุข) และคณะ (2564) ที่พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

2.3 ศาสนาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะประชาชนในพื้นที่ร้อยละ 99.40 นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงส่วนน้อยที่นับถือศาสนาอื่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เหมือนๆ กัน เพราะคำสอนทางพระพุทธศาสนาต่างก็เน้นในเรื่องของความสามัคคี หรือการมีส่วนร่วม เช่น สังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคำสอนที่ใช้ในการยึดเหนี่ยวจิตใจคนให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.4 ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะปัจจุบัน รัฐบาลมีการกระจายอำนาจในการปกครองท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของคนในแต่ละพื้นที่ โดยโครงการของรัฐที่สนับสนุนกิจกรรมในท้องถิ่น มักจะต้องอาศัยการร่วมมือของคนในชุมชนจึงจะสำเร็จ ดังเช่นงานของกุสุมา เขียวเพกา (2560) ที่ว่า การศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกันเรื่องการมีส่วนร่วม

2.5 สถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ สถานภาพของคนในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่เกี่ยวกับอาชีพที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีสถานภาพเป็นหม้าย ที่ต้องมีการรับผิดชอบดูแลตนเองและอาจรวมถึงครอบครัว จึงทำให้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมในการปกครองท้องถิ่นน้อยกว่าประชาชนที่เป็นโสดและสมรส ผลการศึกษาครั้งนี้แย้งกับผลการศึกษาของ ศุภรดา บบสูงเนิน (2562) ที่พบว่า สถานภาพสมรสต่างกัน ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

2.6 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันย่อมมีมุมมองและประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุสุมา เขียวเพกา (2560), พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน) (2561) ปณณทัต บนขุนทด และคณะ (2562), พระมหาทัศนพงษ์ ชยเมธี (กลั่นศรีสุข) และคณะ (2564) ที่ว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ทำให้มีส่วนร่วมแตกต่างกัน

2.7 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมีรายได้เป็นรายปี ต่างจากประชาชนส่วนน้อยที่มีอาชีพรับราชการ ทำงานเอกชน ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ซึ่งมีรายได้เป็นรายวัน/รายเดือน ทำให้ต้องคำนึงถึงรายได้ที่จะได้รับ หากจะต้องใช้เวลาในการทำงานมาร่วมกิจกรรมในการปกครองท้องถิ่น ก็อาจทำให้ขาดรายได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของบัณฑิตพร ปินสุวรรณ (2557), พระมหาทัศนพงษ์ ชยเมธี (กลั่นศรีสุข) และคณะ (2564) ที่พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกัน

องค์ความรู้

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ในระดับปานกลาง โดยเน้นไปที่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการเมือง ที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การติดตามและตรวจสอบการทำงาน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียนและวัยทำงาน (อายุ 18-30 ปี) ในพื้นที่ก็มักประกอบอาชีพเกษตรกร ทั้งยังจบแค่ชั้นประถมศึกษา มีรายได้น้อย ประกอบกับพื้นที่เกษตรกรรม จึงทำให้ประชาชนสนใจการประกอบอาชีพมากกว่าสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอาจไม่มีการกำหนดนโยบายให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการทำงาน ในส่วนนี้จึงทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการเสนอปัญหา ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเสนอปัญหาความเดือดร้อน และการให้ผลตอบแทนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลรื้อฟื้นควรมีนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากผู้นำหรือประชาชนในพื้นที่ เข้ามาประเมินผลแผนงาน/โครงการ หรืออาจแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลรื้อฟื้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลรื้อฟื้น ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน และควรมีการจัดตั้งคำตอบแทนหรือรางวัลให้กับประชาชนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน เช่น เบี้ยเลี้ยง หรือเบี้ยประชุม เป็นต้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลรื้อฟื้น ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากผู้นำหรือประชาชนในพื้นที่ เข้ามาเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงาน/โครงการ หรือเป็นตัวแทนประชาชนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลรื้อฟื้น โดยจะต้องมีการหมุนเวียนแต่งตั้งคณะกรรมการให้ครอบคลุมพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับทราบผลงานและโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลรื้อฟื้นได้จัดทำ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีของประชาชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของประชาชนและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมาย และกำหนดนโยบายที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

3. ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการแผนงาน/โครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2562). *ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- กุสุมา เขียวเพกา. 2560. *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บดินทร์ เดเบาะ จาโก และอาหวัง ลำนุ้ย. (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส (รายงานวิจัย)*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัณฑิต ปิ่นสุวรรณ. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น (การจัดการขยะ) กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรุฒ มาลาแวจัทร์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร. (2559). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 12(1), 103-122.
- ถวิล บุรีกุล. (2552). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเดิม แพทย์รังสี. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาการปกครองท้องถิ่น)*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปิ่นนัต บณขุนทด และคณะ. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 1(6), 209-222.
- พงศ์กวี คนไฉ. (2556). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดมุกดาหาร*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.nstda.or.th>.
- พระธวัชชัย สนติธมโม (วรรณนาวิน). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มินตรา ศาลางาม และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. *งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 8/2561 “รัฐประศาสนศาสตร์ ไทย 4.0 : ประชากร รัฐ นวัตกรรม และความท้าทาย”* 105-119.
- พระมหาทัศนพงษ์ ขยเมธี (กลั่นศรีสุข) และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณแก่น, 8(3), 125-135.*
- ศุภรดา บงสูงเนิน. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะตงอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. *วารสารเกษมบัณฑิต, 20 (ฉบับพิเศษ), 129-140.*
- สัมพันธ์ ใจกว้าง. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปล้อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.parliament.go.th/Library>.*
- อภิชาติ สถิตนิรามัย. (2555). *รัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน. เชียงใหม่: แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดีสถาบันศึกษานโยบาย สาธารณะมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- Cohen, J. M. & Uphoff, N.T (1980). Participation's Place in Rural Develop: Seeking clarity Through Specificity. *World Development, 8(3), 213-235.*